

מסורת הש"ס

א) נפסחים קח: מגילה ד. ערין ג. ג. ב) סוכה מה. ג) [מש' סופרים פי' הלכה ו]א) ד) [ג'ל' בא"י אמריה שעשה נסים וכו' ושהחייט וכו' וכו"א בהר"ף והל"ש], ב) נבשאלתו ב' ס' איתא רב נחמן בר יצחק, ו) דמאי פ"א מ"ד, ו) גלפי פרשי' ד"ה והיה ממנה' כו' סמך ב"מ קד: מנין לערום שלא הש"ס אספא דקרא כמ"ס מוס' תמוזות כט. מד"ה אלו וכן כתבו בשאר דוכתי וע"י ב"מ קד: מנין לערום שלא ד"ה אספא דקרא כמ"ס ערות דבר ע"ש פרש"י, ח) לשל יג. תמוזות כד. ט: גיטין פא. [נפלה לה: ממוזות לא], ט) ג'ל' אמה, י) תוספת' דקפא פ"א מ"ב (י' קדוש'ס, ב) דמאי פ"ג מ"א, ו) גל' ו"ע דכוס' ד"ה עשאה כשריה],

תורה אור השלם

1 על פי התורה אשר יורוק ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל: דברים יז יא
2 זכר ימות עולם בינו שנות דור ודור שאל אביך ויגידך ויגיד ויאמרו לך: דברים לב ז

3 ב' יי אלקיך מתחילך בקרב מונך להוציך ולתת איביך לקנין ויהיה מאניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך:

4 ובקצרכם את קציר הארץ לא תכלה פאת שדה לקצר ולקט קצירך לא תלקט: ויקרא יט ט

גליון הש"ס

בב' איבעיא להו לגביל ע"י לעיל דף ט ע"א מוס' ד"ה אכל דיו:

לעיו רש"י

לנטרנ"א [נלפ"א]. פנס. גומ"א. שרף (של אילן). פרונג"ל [פרונגליי"ר]. עץ שדוף-בר.

מוסף רש"י

הרואה נר של חנוכה. קלי על שלל הדליק צנינו ועבר נהיג' ויהא אמוט בפסמי ישרא', שמויה להניח כספה, צריך לברך. על ראהו הלאשונה (סוכה יו), מדליק מברך שחיה. להדליק נר ושעה נסים, ורואה מברך אחת. שעשה נסים למוריה (שש).

תום' ישנים

א) ומנכסין הייט ברהמ"ז ע"ר אחרת העוצרין משס בשוק: אפי' מרוח אחס נמי. סבורין הן שהצניח חלוק מתוכו: ואי חשדא דגני מסא. שידועים שאין חלוק: לפוש שדפו. בגמר קאירו כדכתיב לא תכלה משמע בשעת כלייו ולא שיקפה אומה קודם לכן: מפני בטול עניים. וכולהו מפרש להו: שעה פנויה. שאין עניים אאלו ויאמר לקרובו עני מהר וטול כאן עד שלא יבאו אחרים אצל עכשו שמניחה בגמר קאיר השדה העניים רואין ובאין:

מוסף תוספות

א. ויחור ומניחה. רמב"ן. לצורך נר חנוכה. רשב"א. ב. הא אמר' השתא דאמרת הדליקה עושה מצוה הדליקה חשו"ק לא עשה כלום, אלא למד' הנחה עש"מ, איניפ שהדלקתה בפסול הנחה כשורה מכשרת, ה"ו אמאי

מכבה. רמב"ן. ג. דמיגרע גרע. רשב"א. ד. ל"ביא פרסומי ניסא. רשב"א. ה. וכשהניחה בן דעת דיו ופסיר דמי. רשב"א. ו. דלא תני אלא הנך דלא תני בפנתי. מוס' גיטין יט. ד"ה יז. א. דהא דיו וכו' שנתנים בו עפצים וקומוס לח הוא, ובגמ' משמע דדיו וכו' יבש היי. ח' ה"רן. ח. רבי אמי. מוס' גיטין יט. ד"ה יז. ט. ושייך לומר בו פלי קורטא. מוס' גיטין יט. ד"ה יז. מ. מרקאמ קורטא דדיוותא משמע שהוא יבש. מוס' מנח כ. ד"ה פלי. י. אלא בדיו של עפצים. מוס' גיטין יט. ד"ה יז. א'. קליפת. מוס' גיטין יט. ד"ה יז. ב'. שמקליפת האלנות מבשלין את הדיו. מוס' הל"ש. ג'. והוא יבש, ואין נותנין בו לא עפצים ולא קומוס. ח' ה"רן. יד'. דהיינו לחלוזית דמים שבאשה. מוס' גיטין יט. ד"ה יז. יט. ד[ן]רין אין לו גומי אלא לחלוזית. מוס' גיטין יט. ד"ה יז.

עששים. כלי גדול של זכוכית בלע"ז לנטרנ"א: דולקס. שהדליקה

למלות חנוכה בע"ש: ומדליקה. למלות הלילה: היו באומו הסס.

גמורו ייונים על כל צמולות הנשואות להיצעל לטפסר תחלה ועל יד אשה נעשה הנס: אכסנאי. אורח: כסר דנסינז. ופעמים שהייתי

אכסנאי ללמוד תורה: עלי. בשבילי:

גגו ציטאי. צייתי: משוך נהוריה.

אינו ממחר כללות כשמן זית: לזיל נהוריה. לזול ומאיר: לגביל מלאתי בתשוצת הגאונים שמעשנין כלי זכוכית בשען שמן זית עד שמשחיר וגורר השחוריות ונותן בו שמן קימעה ומגביל בו ומייבשו צממה וממחה אותו לתוך הדיו: לעשן. נמי כדפרשית: שרף. גומ"א: קטף. פרונג"ל של יער כמו שאנו עושים משל שרף: הרואה העוצר בשוק ורואה בלחד התכרות דולק. ומלאתי בשס רבינו יצחק בן יהודה שאלמר משס רבינו יעקב דלא חזקקה ברכה זו אלא למי שלא

הדליק צנינו עדיין או ליושב בספינה: הרואה מצרך ססים. שעשה נסים ושהחיינו שאין עליו לבדך להדליק דהא לא אדליק איהו: מאי ממעט.

המדליק בשאר ימים ארו מן השלש ממעט: כל יומי אוסיה. שהרי כל

שמונה הדליקין מן הפך אצל זמן משהגיענו להתחלת זמן הגיענו: סיכן לונו. הא לאו דאורייתא היא אלא מדבריהם: מלא ססור. מן הדבר אשר יגידו לך וגו': מערבין בו. עירובי חלרות ותחומין: משפספין בו. צמזי דאי צני מפקר לנכסיה והוה עני וחזי ליה כדמנן, מאכלין אחת העניים דמאי הלכך חשוב ידידה: ומנכרין עליו. המוציא: ומומנין עליו. ברכת הזימון: ומפריש אסור. אדם שהוא ערום כלומר דלא נרץ לבדו עליה בהפרשתו: והיא מחניך קדוש. ולא יראה בך ערות דבר אפילו בדור דהזכרת השס לא יראה בך ערות דבר: והאי דדבריהס. כגון נר חנוכה: ספק דדבריהס. כגון דמאי שהפרשתו אינה אלא מספק: וצני ברכה. קדוש היוס: רצא אחר. ספק דדבריהס צני ברכה ודמאי אפילו ספק לא היו אלא חומרא בעלמא דרוב עמי הארץ מעשרין: חלר שיש לה ב' פתחים. שיש צניט ב' פתחים פתחים לחצר ג' צניט ב' פתחים פתחים לחצר כדמפ' טעמא משום חשדא שהרואה יאה סבור שהצית חלוק והרי הוא של שני צני אדם ויאמרו האחד אינו מקיים מצוה נר: מב' רוחות. אחד בצפון ואחד בצמורח: חשדא דעלמא. צני עיר אחרת העוצרין משס בשוק: אפי' מרוח אחס נמי. סבורין הן שהצניח חלוק מתוכו: ואי חשדא דגני מסא. שידועים שאין חלוק: לפוש שדפו. בגמר קאירו כדכתיב לא תכלה משמע בשעת כלייו ולא שיקפה אומה קודם לכן: מפני בטול עניים. וכולהו מפרש להו: שעה פנויה. שאין עניים אאלו ויאמר לקרובו עני מהר וטול כאן עד שלא יבאו אחרים אצל עכשו שמניחה בגמר קאיר השדה העניים רואין ובאין:

ומפני

במה מדליקין פרק שני שבת

מכבה ומגביהה ומניחה וחוזר ומדליק מיבעי ליה. וא"ת אמאי

מכבה וחוזר ומדליק בהגהה" סגי כיון דהנחה עושה

מצוה² דאטו מי גרע דלוקה ועומדת מהדליקה חש"ו וי"ל דמיידי שהדליקה מתחלתה לזורך שבת³ ולכן גרע מהדליקה חש"ו דהתם

שמדליקה צמעה ניכר הדבר שהוא מדליקה לשם חנוכה.⁴ ריב"א:

שמע מינה הדרלקה עושה מצוה.

וא"כ מותר להדליק מנר

לנר ומכל מקום כיון שנהגו עולם להסמיר אין לשנות המנהג:

מריש הוה מהדר מר אמשחא

דשומשמי. נראה דלנר

חנוכה קאי ומשום טעמא דמסיק דנפיס נהוריה טפי אצל לנר שבת פשיטא דשמן זית מצוה מן המובחר לפי שנמשך אחר הפחילה טפי מכולהו כדמוכח במתניתין דכולהו מרורו ציה דמדליקין:

בב' השרפים יפים לדין. פירש

צקונטרס שרף גומא ואין

נראה לר"ת דהא דיו אין זה גומא

כדלמרינן בב"צ דגיטין (דף יט. וס) בכל כותבין צדיו צסס וצסקרא וצקומוס ומפרש בגמרא קומוס גומא

ודיו נמי אין זה מי עפציס שרגילין להניח בהן גומא דהא צבריייתא קתני

התם כתבו צמי טריא ועפאל דהיינו

עפציס כשר משמע דלאו היינו דיו

דקתני במתניתין ועוד דכשר משמע

דיעבד וצדיו היא עיקר הכמיהה

ועוד⁵ דצפרק כל היד (נדה דף כ. וס)

למרינן⁶ פלי קורטא דדיותא וצדיק

דהיינו דיו שלנו שהו קשה⁷ ולא של

עפציס ואין דרך להניח גומא לתוך

דיו שלנו⁸ אלא שרף [דהכא] היינו

לחלומית של אילן⁹ כמו שאנו עושין דיו

שלו¹⁰ וכן יש צנדה צפ"ק (דף י.) גצי

צמולה זו שירפה מצוי חו אין שירפה

מצוי¹¹ וכן צפ' כל שעה (פסחים לג. וס)

ירק מר יש לו שרף ופניו מכסיפין

דע"כ הוא שרף היינו לחלומית¹² ועל

כן היה פוסל ר"ת ס"ת שאין כותבין

צדיו שלנו דשאר לא מיקרי דיו כדפי'

ואמר' צפ' הצוה [למן קג:] כתבו

שלא צדיו הרי אלו יגנוו ומוקמי' לה

בהקומן רצה (מנחות דף לה)¹³ צס"ת:

הדר

רב אויא אמר ימלא תסור רב¹⁴ נחמיה אמר¹⁵ שאל אביך ויגידך וקניך ויאמרו

לך מתיב רב עמרם¹⁶ הדמאי מערבין בו ומשתתפין בו¹⁷ ומבכרין עליו

וזמוגנין עליו ומפרישין אותו ערום ובין השמשות ואי אמרת כל מדרבנן

בעי ברכה הכא כי קאי ערום היכי מברך והא בעינן¹⁸ והיה מחניך

קדוש וליכא אמר אביי¹⁹ דודאי דדבריהם בעי ברכה ספק דדבריהם לא בעי

ברכה והא יו"ט שני דספק דבריהם הוא ובעי ברכה התם כי היכי דלא

ליזילולי בה²⁰ רבא אמר רוב עמי הארץ מעשרין הן: אמר רב הונא

יחצר שיש לה ב' פתחים צריכה שתי נרות²¹ (ואמר) רבא ילא אמרן אלא

משתי רוחות אבל מרוח אחת לא צריך מ"ט אילימא משום חשדא חשדא

דמאן אילימא חשדא דעלמא אפילו ברוח אחת נמי ליבעי אי חשדא דבני

מתא אפי' משני רוחות נמי לא ליבעי לעולם משום חשדא דבני מתא וזימנין

דמחלפי בהאי ולא חלפי בהאי ואמרי כי היכי דבהאי פיתחא לא אדליק בהך

פיתחא נמי לא אדליק ומנא תימרא דחיישינן לחשד²² דתניא אמר רבי שמעון

יבשביל ארבעה דברים אמרה תורה להניח פיאה בסוף שדהו מפני גזל

עניים ומפני ביטול עניים ומפני החשר ומשום²³ בל תכלה מפני גזל

עניים שלא יראה בעל הבית שעה פנויה ויאמר לקרובו עני הרי זו פאה

ומפני

לח ויבגמ' משמע דדיו וכו' יבש היי. ח' ה"רן. ח. רבי אמי. מוס' גיטין יט. ד"ה יז. ט. ושייך לומר בו פלי קורטא. מוס' גיטין יט. ד"ה יז. מ. מרקאמ קורטא דדיוותא משמע שהוא יבש. מוס' מנח י. ד"ה פלי. י. אלא בדיו של עפצים. מוס' גיטין יט. ד"ה יז. א'. קליפת. מוס' גיטין יט. ד"ה יז. ב'. שמקליפת האלנות מבשלין את הדיו. מוס' הל"ש. ג'. והוא יבש, ואין נותנין בו לא עפצים ולא קומוס. ח' ה"רן. יד'. דהיינו לחלוזית דמים שבאשה. מוס' גיטין יט. ד"ה יז. יט. ד[ן]רין אין לו גומי אלא לחלוזית. מוס' גיטין יט. ד"ה יז.

כג.

לכ א ב מיי פ"ד מהל'

מטכה הל' ט סנה עשין

ה טושע"א ח"ט פי' תרעה

סעף א:

לר ג ד מיי שס טושע"ע שס

סעף ג:

לח ה ו ז מיי פ"ד ס"ד הל'

יא סנה שס טושע"א ח"ט

סימן רסג סעף ז וסימן

תרעו סעף א:

לז ח ט מיי פ"ה מהל' שבת

הל' יא סנה לאון סה

טושע"א ח"ט פי' רסד סעף

י וסימן תרעג סעף א:

לז ט מיי פ"א מהל' מפלין

הל' ז סנה עשין כה

סעף ג:

קושע"א ח"ט פי' לב סעף ג:

לח י מיי פ"ג מהל' טוטה

הל' ז סנה עשין ד

טושע"א ח"ט פי' תרעו סע"י

ג ב:

לכ ב מיי פ"א מהל'

בדטס הל' ג סנה

עשין ט:

ב ל מיי פ"ה מהלכות

מטכה הל' ה וע"ש

צמ"מ:

בא מ ב מיי פ"ד מהל'

מטכה הל' י סנה עשין

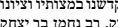
ה טושע"א ח"ט פי' תרעה

סעף ח:

בב ט מיי פ"ב מהל'

ממנות עניים הלכה

יב:

רבינו חננאל

ובענין (להדליק) [שדליקין]

מי שהיה חייב ובר

מצות. והנשים מדליקות.

עשיית שהותה דולקת כל

היום כולו, לעירב מכבה

ומדליקה. ואכסנאי חייב

בנר חנוכה, ואי משתתף

בהרי אושפיתא, או אם

היה נסיב, ותו לא צריך. כל

השמינים יפין לגו, ושמן

זית יפה מכולם. המדליק

ביום ראשון מברך להדליק

ושעשה נסים וזמן, מיכן

ואילך מברך שחום ומניח

וזמן. היכן צינוו דמברכינן

אשר קדשנו במצותיו וצינונו

להדליק. רב נחמן בר יצחק

אמר שאל אביך ויגידך כ',

[נר] אויא אמר לא תסור

מן הדבר אשר יגידו לך,

והנחן הדמאי מערבין בו

ומשתתפין בו ומבכרין

עליו ומפרישין אותו ערום בין השמשות,

ואי אמרת דכל מצוה

מברכין בעי ברכה, היכי

מברך ערום, הא בעינן והיה

מחניך קדוש ולא יראה בך

ערות דבר וליכא. ושני אביי

דאי דדבריהם כגון חנוכה

וכיוצא בו בעי ברכה, אבל

דמאי דאפילו לרבנן ספק

הוא לא בעי ברכה. איני והא

יז"ט שני דספק מדרבנן הוא

ומברכינן. ומשינין התם

משום דלא ליזילולי בה.

רבא אמר רוב עמי הארץ

מעשרין הן, לסיכך לא בעי

ברכה ברמאי. השתא אית

מן רבנן דרייקך ואמרי לענין

גזל כשהוא מהול, אציג

דקיי"ל (תרבא) [מכבה]

דאמר שמא עולה כבושה

הוא לפיכך צריך להטיף

ממנו דם בריח בחול. כיון

שהוא ספק מדבריהן, כד

מהול ליה בחול, לא צריך

ברכה כמו הדמאי אמר רב

הואנן חצוי שיש לה ב'

פתחים בב' רוחות צריך

ב' נרות דחיישינן לחשדא,

ומגלן דחיישינן דתני ר'

שמעון בשביל ד' דברים

אמרה תורה הנח פאה בסוף

שדה מפני החשר וכו'.

